

Ramon Huizi Zuñiga

*Andoain,
Gipuzkoa
(1931-2021)*

Aurkibidea

Biografia

Aitona "kamineroa" zuten eta "kamineroaren familia" izan dira beti Andoainen. Bera Zumean jaio zen. Aita Andoaingoa zuen eta ama Urrietakoa (gaurko Lasartekoa). Gerra garaian Gernika aldera eta gero Euskal Herritik kanpora ihes egin zuten beldurragatik. Aita hil zelarik, ama lanean hasi zen Subijana lantegian eta haiek haurrak zirenez, Subijanako haurtzaindegian edukitzen zituzten.

Zintak

AND-052

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhua
- **Data:** 2010-11-05
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Sustraiak Nafarroan

- **Erref:** AND-052/002
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:00:09. **Bukatu:** 00:03:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aitona-amonak nongoak ziren azaltzen du: lautik hiru Nafarroakoak ziren. Aitona bat Gipuzkoara etorri zen lanera, eta haren istorioa kontatzen du.</p>

2. Lasarte herri bihurtzeko komeriak

- **Erref:** AND-052/004
- **Iraupena:** 0:03:58. **Hasi:** 00:03:59. **Bukatu:** 00:07:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Lehen Lasarte lau zatitan zegoen, inguruko herriak ziren lur haien jabe. Lasarte sortu zen garaiko kontuak gogoan ditu: lur-jabetzen aldaketa, aldaketa egiteko bilerak... Usurbil eta Donostia ez zeuden konforme aldaketa harekin.

3. Subijanako haurtzaindegia

- **Erref:** AND-052/005
- **Iraupena:** 0:05:30. **Hasi:** 00:07:57. **Bukatu:** 00:13:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

1931n jaio zen, gerra aurrean. Orduko oroitzapen gutxi dauzka: urtebete zuela aita hil zitzaien, eta beste etxe batera joan ziren bizitzera. Amak Subijanan, aitaren lantokia izandakoan, hasi behar izan zuen lanean orduan. Ama lanean

zegoen bitartean, anai-arrebak Subijanako haurtzaindegian egoten ziren. Haurtzaindegi hura nolakoa zen azaltzen du. Carmen Alkain izan zuen hango zaintzaile. Mojek ume helduenei zer bait irakasten zieten.

4. "Izeba Pantxika, guapo al nago?"

- **Erref:** AND-052/007
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:13:35. **Bukatu:** 00:14:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Gerra aurrean, amak dotore jantzi zueneko oroitzapena kontatzen du.</p>

Transkripzioa

- Oin beste gauz bat'e bai. Nei... bakaizu mutil koxkorak zea izateu... ni goatzen naiz egun batian nere amak, ez dakit zertako, jarri zian, ba, galtza txurik eta... bakizu, blusa txuriya ta... ondo orraztuta ta... Ta beheyen izaten gendun amona... amona bat. Ta Pantxika izena zun. Ta "Ramontxo esayozu behekuai, beheko andriai... esayozu aber nola zaudezen". "Izeba Pantxika". Zer?. "Guapo al no?". "Oso guapua!". Ta uain konturatzen naiz etziela, ezin ziala ikusi... zeatikan gu balkoi hau eta bea hemen beheyen ta nola... nola ikusiko ziten ni ez nitzan azaltzen ta nola!

- "Guapo al no?" Bai?

- Bai.

- Oso guapo.

- Ya esta. Konforme.

- Beitu.

- Horrena... horrena goatzen naiz. Ta geoztikan, etorri... gerratikan etorrita esan izandu niyon amona Pantxika, izeba Pantxika goatzen al zea nola?

"Bai, oso guapua ziñan e...". Bueno...

5. Andoaindik alde egiteko aholkua jaso zuten

- **Erref:** AND-052/008
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:14:45. **Bukatu:** 00:18:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra iritsi baino lehen, Andoaindik alde egin zuten: gizon batek abisua eman zien bazegoela fusilatuko zituzten gizonen zerrenda bat, eta gizon haien artean Ramonen aitona zegoela. Hasieran nahi ez bazuten ere, azkenean joatea erabaki zuten. Kamioneta batean joan ziren Oriotik barrena Gernikara. Gernikara iritsitakoan, dentistarengana joan ziren: Kortezubiko ur sufretsua edateko esan zion hark.

6. Gernikatik alde egindakoan, Frantziara eta Kataluniara

- **Erref:** AND-052/009
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:18:45. **Bukatu:** 00:22:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gernikako bonbardaketa hasi zen egunean, han ziren; menditik ikusi zuten dena. Gernikatik alde egin zuten Gijon aldera, eta handik Frantziara La Rochellera. Geroago, Gironara joan ziren, eta hango familia batekin egon zen Ramon. Familia hark semetzat hartu nahi izan zuen Ramon, baina amak uko egin zion eskaintzari. Kataluniatik Frantziara joan ziren berriro, Orleansa.

7. Andoaina itzuli eta etxea hustuta topatu

- **Erref:** AND-052/010
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:22:35. **Bukatu:** 00:25:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Gerra garaian batetik bestera ibili ziren, eta hizkuntzekin nahasketa handia izan zuen. 8 urte zituela itzuli ziren Andoaina; aitonarekin bizitzera joan ziren orduan, beraien etxean zegoen dena lapurtu egin baitzieten. Gerora ikusitakoarekin, konturatu ziren bizilagunak izan zirela lapurrak.

8. Euskara berreskuratzen eta eskolako martxa hartzen

- **Erref:** AND-052/011
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:25:56. **Bukatu:** 00:28:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

8 urte zituela, oraindik ez zen inoiz joan eskolara. Eskolan hasterako, ordea, bazekien matematikako oinarritzko eragiketak egiten. Frantziatik itzuli zirenean, frantsesez bakarrik hitz egiten zuen Ramonek. Hiru bat hilabete pasa zirenerako, euskara berreskuratua zuen. Sorabillako apaizak eman zizkion eskolak Ramoni 1939ra arte. 1940an eskola nazionalen hasi zen ikasten.

9. La Sallen eta Laborden ikasten

- **Erref:** AND-052/013
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:29:41. **Bukatu:** 00:30:30

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

10 urte zituela, La Sallen hasi zen ikasten. 14 urterekin, Laborden hasi zen lanean. Eta 14-18 urte zituen bitartean, Laborden ere ikasten jarraitu zuten: algebra, trigonometria, fisika, kimika...

10. Neska-lagunarekin egiten zituen planak

- **Erref:** AND-052/015
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:33:32. **Bukatu:** 00:35:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Zinema
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Neska-laguna ezagutu zuen garaian, igandetan dantzak izaten ziren: bandak jotzen zuen musika. Zinean zer ikusten zuten azaltzen du. 21-22 urte zituztela, Donostiara joaten ziren zinera; neska-lagunak 8etarako etxera itzuli behar izaten zuen.

11. "Lo que el viento se llevó"

- **Erref:** AND-052/016
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:35:33. **Bukatu:** 00:39:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

"Lo que el viento se llevó" ikustera joan zireneko komeriak kontatzen du. Garai hartan neskek ez zuten ordaintzen. Lehen erronboaren bidez adierazten zen zentsura.

12. Elizaren indarra pixkanaka galtzen

- **Erref:** AND-052/017
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:39:09. **Bukatu:** 00:40:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Apaizek zentsura egiten zuten lehen, mutilei baino gehiago neskei. Elizak pisu handia zeukan, baina denbora gutxian galdu zuten autoritate hura.</p>

Transkripzioa

- Garai hartan, apezak eta zentsura iten al zuen hola...?
- Bai, bai...
- Dantzan ittea arrimatu xamar ta...
- Bai, bai, bai, bai, bai.
- Pekatu asko izaten al zan?
- Guiri, guiri... mutilleiri... akaso ez ziguen zeatuko apaizak eta...
konfesatzeakuak hoi e! Baiño ni goatzen naiz andregayak eta jode... "hau esan dit, hau ta hua". Aber arrimatzen giñan... Kauen la letxe! Hau de marka hau! Eta... ez kasoik eiñ... alla puñetas. Pekatua dala ta txorakei hoi. Eta holaxe izan zan dana.
- Elizak pisu haundiya zeukan garai hartan.
- Bai, bai, bai, bai. Askok, asko, asko... asko. Geo, ya... geo ya golpetikan zeatu zan e... Rast! Iriki zan zea ta... Geo, han bukatu zian zeak. Geo, apaizak indarra galtzen juan zian. Beak'e bai, beak'e... ejenplon bat o txarran bat eman ta akabo. Ta jendia're hasi zan...

13. La Salleko korua

- **Erref:** AND-052/018
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:40:09. **Bukatu:** 00:41:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>La Salleko koruan ibili zen Ramon: zer kanta abesten zituzten azaltzen du.</p>

14. Misioetara joatera behartuta

- **Erref:** AND-052/020
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:41:53. **Bukatu:** 00:43:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

Misioak gogoan ditu: Elizak asko kontrolatzen zuen nor joaten zen misioetara eta nor ez. Aitona ez zen elizkoia eta etxera joaten zitzaizkion kontuak eskatzera.

15. Misioetara aitonarekin

- **Erref:** AND-052/022
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:43:30. **Bukatu:** 00:46:41

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Misioetako sermoiak gogorak ziren eta politizatu egin zituzten azkenean. Behin aitonarekin joan zen misioetara: lo hartu zuen Ramonek eta aitonak egun hartan erabaki zuen elizara gehiago ez joatea.

16. Argentina ebanjelizatzerak joandako apaizak

- **Erref:** AND-052/023
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:46:41. **Bukatu:** 00:48:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Diaspora » Lana diasporan » Bestelako lanak diasporan

Laburpena:

<p>50-60ko hamarkadan Euskal Herritik 300 apaiz joan ziren Argentinara, hura ebanjelizatzerak. Han zer-nolako harrera egin zieten kontatzen du.</p>

17. Sopranoen koruan abesten

- **Erref:** AND-052/024
- **Iraupena:** 0:04:26. **Hasi:** 00:48:20. **Bukatu:** 00:52:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Lehen Andoainen zeuden koruak aipatzen ditu. Gaur egun Ramonek oraindik kantatzen jarraitzen du. Umetan sopranoetan kantatzen zuen. Non entseatzen eta abesten zuten aipatzen du. Sopranoak 1944 inguruan sortu ziren, eta herrian harrera ona izan zuten.

18. Euskara ez galtzeko, ikastola sortu Andoainen

- **Erref:** AND-052/026
- **Iraupena:** 0:07:01. **Hasi:** 00:56:18. **Bukatu:** 01:03:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Andoainen euskara galtzen ari zela konturatu zirenean, 1963n ikastola jartzea erabaki zuten. Ikastola sortzeko emandako pausoak eta izandako arazoak kontatzen ditu.

19. Hizkerak eta euskara batuaren onurak

- **Erref:** AND-052/028
- **Iraupena:** 0:04:03. **Hasi:** 01:06:47. **Bukatu:** 01:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Euskara non hasten den aldatzen aipatzen du: Orion lehenengo muga; Ondarroa aldera bestea; Eibarren ere beste bat... Euskara batuak onura handia ekarri du, euskaldun guztion artean elkar ulertzeko balio baitu.

Huizi Zuñiga, Ramon | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-10-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com